

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

неодмінною складовою професійної підготовки сучасного вчителя.

Список використаних джерел:

1. Збарська О. Роль креативності у вищій освіті: сприяння інноваціям та критичному мисленню: презентація. *Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: міжнародне підвищення кваліфікації (стажування) на базі Інституту креативного мислення “ОЗ КРЕДО”, США. Одеса, 2025.*

2. Павленко В.В. Роль підручника у розвитку креативності молодших школярів Українська полоністика: зб. наук. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. Вип.11. С. 255-263. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/16760/1/1.pdf>

СОКОЛОВА Ганна Борисівна

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО
ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ:
РОЛЬ ТВОРЧОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами відіграють ключову роль у їхньому розвитку та соціалізації. Емоційний інтелект визначає здатність людини розпізнавати власні емоції, керувати ними, а також розуміти почуття інших і взаємодіяти з оточуючими. Для дітей з особливими освітніми потребами цей аспект набуває ще більшого значення, оскільки такі діти часто мають труднощі у сприйнятті та вираженні емоцій, що може ускладнювати їхнє навчання та комунікацію. Сучасні інноваційні методи дозволяють створювати ефективні стратегії навчання, які сприяють розвитку емоційної сфери та покращують якість життя цих дітей. Особливе місце в цьому процесі займає творчість, яка є природним засобом вираження емоцій, самопізнання та встановлення соціальних зв'язків [1, 3].

Одним із головних підходів у розвитку емоційного інтелекту є застосування арт-терапії, яка включає різні форми творчості: малювання, музику, театр, літературну творчість та інші засоби самовираження. Арт-терапія дозволяє дітям з особливими освітніми потребами безпечно та комфортно виражати свої почуття, навіть якщо вони не можуть висловити їх вербально. Наприклад, музична терапія допомагає дітям із розладами спектра аутизму адаптуватися до навколишнього середовища, оскільки ритмічні та мелодійні структури сприяють розвитку комунікативних навичок і саморегуляції. Малювання та ліплення, у свою чергу, дозволяють дітям передавати свої внутрішні переживання через візуальні образи, що зменшує рівень тривожності та допомагає опрацьовувати негативні емоції. Театральна діяльність сприяє розвитку емпатії та навичок міжособистісного спілкування, адже під час гри діти навчаються розуміти та відчувати емоції інших людей [2].

На думку Н. Компанець, важливим аспектом інноваційних підходів є використання ігрових методик, які дають можливість дітям засвоювати емоційні навички у природному для них середовищі. Гра дозволяє розвивати саморегуляцію, емоційну гнучкість і здатність вирішувати конфліктні ситуації. Особливо ефективними є рольові ігри, у яких діти розігрують різні сценарії та аналізують емоції, які виникають у процесі взаємодії. Також, широко застосовуються інтерактивні ігри та симуляційні вправи, що допомагають дітям навчитися розпізнавати емоції на обличчях, правильно реагувати на ситуації та виражати свої почуття у соціально прийнятний спосіб [2].

Окрім ігрових методів, важливе значення має використання технологій у навчальному процесі. Сучасні цифрові інструменти, такі як інтерактивні додатки, віртуальна реальність, відеотренажери, можуть значно покращити розуміння емоцій та комунікативних навичок у дітей з особливими освітніми потребами. Наприклад, спеціалізовані програми для розпізнавання емоцій дозволяють дітям навчатися аналізувати міміку та жести людей, що допомагає покращити соціальну адаптацію. Віртуальна реальність створює безпечне середовище для опрацювання різних соціальних сценаріїв, дозволяючи дітям практикувати навички комунікації у контрольованих умовах [3].

Розвиток емоційного інтелекту також значною мірою залежить від педагогічного підходу, який повинен бути гнучким, індивідуалізованим та орієнтованим на потреби кожної дитини. Використання методу емоційного моделювання, коли педагог власним прикладом демонструє правильні способи вираження емоцій, допомагає дітям навчитися реагувати на різні ситуації. Важливо, щоб педагог проявляв емпатію, був уважним до емоційного стану дітей, допомагав їм усвідомлювати свої почуття та вчити їх конструктивним способам саморегуляції [1].

Ще одним ефективним інноваційним підходом є застосування методів медитації та релаксаційних технік. Дітям з особливими освітніми потребами часто складно контролювати свої емоції, тому навички усвідомленості та розслаблення можуть значно покращити їхній психоемоційний стан. Практики глибокого дихання, прогресивного м'язового розслаблення, візуалізації допомагають знижувати рівень стресу, покращують концентрацію уваги та сприяють емоційному балансу. Включення цих методик у навчальний процес допомагає дітям розвивати здатність до самоконтролю та адаптації у різних ситуаціях [2].

Творчість у педагогічній діяльності відіграє центральну роль у формуванні емоційного інтелекту, оскільки вона сприяє розвитку уяви, креативного мислення та емоційної експресії. Використання художніх методик у навчанні допомагає дітям створювати власний емоційний світ, що позитивно впливає на їхнє самопізнання та психологічний комфорт. Наприклад, метод казкотерапії дозволяє дітям через створення та аналіз історій розуміти емоції героїв, прогнозувати

наслідки їхніх дій та проводити паралелі зі своїм життям. Це сприяє розвитку емпатії та критичного мислення.

Крім того, особливу роль у формуванні емоційного інтелекту відіграє співпраця з батьками. Батьки повинні бути залучені у процес емоційного розвитку своїх дітей, адже саме вони створюють перше середовище, у якому дитина навчається розпізнавати та виражати емоції. Педагог може допомагати батькам розвивати навички активного слухання, підтримки та конструктивного вирішення конфліктів. Для цього можна проводити спеціальні тренінги, консультації та практичні заняття, де батьки навчатимуться ефективним стратегіям спілкування зі своєю дитиною [2, 3].

Таким чином, інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами ґрунтуються на використанні творчих, інтерактивних та технологічних методик, що сприяють розвитку емоційної сфери, покращенню комунікативних навичок та підвищенню рівня соціальної адаптації. Використання арт-терапії, ігрових методик, цифрових технологій, методів релаксації та емоційного моделювання дозволяє створювати сприятливі умови для розвитку дітей, допомагаючи їм краще розуміти свої почуття та взаємодіяти з оточуючими. Успішна реалізація цих підходів залежить від професіоналізму педагога, його готовності до творчого пошуку, а також тісної співпраці з батьками та іншими спеціалістами. Завдяки комплексному підходу можна створити ефективну систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, яка сприятиме їхньому гармонійному розвитку та інтеграції у суспільство.

Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами продовжують розширюватися завдяки сучасним дослідженням та розробкам у сфері педагогіки, психології та нейронаук. Одним із ключових аспектів є індивідуалізація навчального процесу, оскільки кожна дитина має унікальні потреби, здібності та виклики. Використання диференційованих стратегій навчання дозволяє адаптувати матеріал до можливостей кожної дитини, допомагаючи їй краще розуміти та регулювати свої емоції [2, 3].

Значний вплив на формування емоційного інтелекту мають соціальні історії – спеціально створені наративи, які допомагають дітям зрозуміти соціальні ситуації, розпізнавати емоції та вчитися відповідним реакціям. Наприклад, дитина може прочитати чи переглянути історію про те, як один персонаж переживає певну емоцію і що він робить, щоб впоратися з нею. Це сприяє розвитку емпатії та усвідомленню взаємозв'язку між діями та емоціями.

Ще одним ефективним підходом є використання тілесно-орієнтованих практик, таких як танцювальна терапія та кінезіологічні вправи. Дітям з особливими освітніми потребами часто складно усвідомлювати свої емоції вербально, проте рухи можуть стати засобом вираження внутрішнього стану.

Танцювальні вправи допомагають розвивати координацію, знижувати рівень стресу та покращувати комунікацію.

Крім того, слід враховувати вплив середовища на емоційний розвиток дітей. Простір, у якому вони навчаються, має бути безпечним, комфортним і стимулюючим. Наприклад, використання кольорової терапії може позитивно впливати на емоційний стан: теплі відтінки сприяють заспокоєнню, а яскраві – активізують увагу та мотивацію. Важливу роль відіграє також організація простору, наявність сенсорних зон, де дитина може відпочити або розрядити емоційну напругу.

Формування емоційного інтелекту також тісно пов'язане з розвитком мовлення та навичок соціальної взаємодії. Використання методики комунікативних карток або альтернативних засобів спілкування (наприклад, піктограм або електронних комунікаторів) дозволяє дітям легше виражати свої почуття та потреби. Це особливо важливо для дітей з аутизмом або затримкою мовленнєвого розвитку, які можуть мати труднощі з вербальним самовираженням.

Таким чином, інноваційні підходи до розвитку емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами базуються на поєднанні творчості, технологій, адаптивних методик та безпечного середовища. Комплексне застосування цих методів дозволяє дітям ефективно розвивати навички саморегуляції, покращувати соціальні взаємодії та підвищувати якість життя.

Список використаних джерел:

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Віват, 2020. 512 с.
2. Компанець Н.М. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери: Науково-методичний посібник. – Київ, 2023.
3. Скрипник Т. та ін. Розвиток емоційного інтелекту учнів інклюзивних класів: ресурси технології «класний менеджмент». *Освітологія*. 2020. № 9. С. 61-74.

СОРОКА Лариса Миколаївна

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА РИНКУ ПРАЦІ

Сучасний ринок праці характеризується динамічністю та високою конкуренцією, цей факт вимагає від випускників закладів вищої освіти не лише фахових знань, але і розвинених творчих здібностей, які необхідні для побудови успішної кар'єри.

Тому, у XXI столітті креативність стає однією з ключових компетентностей, яка сприяє ефективній адаптації випускників закладів вищої

САВЧУК Олена Петрівна Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)	377
СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу	382
СИЧОВА Тетяна Олександрівна Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики	386
СКОРОМНА Маріанна Володимирівна Основи креативного мислення учнів	389
СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету	393
СОКАЛЬ Марія Анатоліївна Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі	395
СОКОЛОВА Ганна Борисівна Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності	397
СОРОКА Лариса Миколаївна Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці	400
СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики	402
СУРІЛОВА Анастасія Олегівна Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві	408
ТЕРЛЕЦЬКА Наталя Миколаївна Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів	412
ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості	417
ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО	421
ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування	425
УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна Роль креативності у вищій освіті	427
УСКОВА Лілія Миколаївна Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму	431
ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах	434
ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності	437